

O‘ZBEKISTONDA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISHNING SAMARALI YO‘LLARI

*O‘zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi
“Davlat moliyasi va xalqaro moliya” Mutaxassisligi magistranti*

Namozov Sadulla Namozovich

*O‘zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi
“Davlat moliyasi va xalqaro moliya” Mutaxassisligi magistranti*

Gapparov Zokirjon Bozorovich

*O‘zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi
“Davlat moliyasi va xalqaro moliya” Mutaxassisligi magistranti*

Mingturayev Abdusalom Abdumalik o‘g‘li

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekistonning barqaror rivojlanish strategiyasida kambag‘allikni qisqartirish masalalari ko‘rib chiqilgan. Mamlakatda olib borilayotgan islohotlar, qabul qilingan milliy dasturlar va xalqaro tajribalar tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada statistik ma‘lumotlar asosida mavjud holat va ularning natijalari ko‘rib chiqilib, ilmiy-metodologik yondashuvlar xususiyl taklif va tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: kambag‘allikni qisqartirish, barqaror rivojlanish, O‘zbekiston, ijtimoiy siyosat, iqtisodiy islohotlar, metodologiya.

ЭФФЕКТИВНЫЕ СПОСОБЫ СОКРАЩЕНИЯ БЕДНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ

*Банковско-Финансовая Академия Республики Узбекистан
Магистрант по специальности "государственные финансы и
международные финансы"*

Намозов Садулла Намозович

*Банковско-Финансовая Академия Республики Узбекистан
Магистрант по специальности "государственные финансы и
международные финансы"*

Гаппаров Закиржон Базорович

*Банковско-Финансовая Академия Республики Узбекистан
Магистрант по специальности "государственные финансы и
международные финансы"*

Мингтураев Абдусалом Абдумалик оглы

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы сокращения бедности в стратегии устойчивого развития Узбекистана. Анализируются проводимые в стране реформы, принятые национальные программы и международный опыт. Также в статье рассматривается текущая ситуация и их результаты на основе статистических данных, даются частные предложения и рекомендации по научно-методическим подходам.

Ключевые слова: сокращение бедности, устойчивое развитие, Узбекистан, социальная политика, экономические реформы, методология.

EFFECTIVE WAYS TO REDUCE CAMBAGAL IN UZBEKISTAN

*Academy Of Banking And Finance Of The Republic Of Uzbekistan
Master of the specialty "public finance and international finance"*

Namazov Sadulla Namazovich

*Academy Of Banking And Finance Of The Republic Of Uzbekistan
Master of the specialty "public finance and international finance"*

Gapparov Zakirjon Bozorovich

*Academy Of Banking And Finance Of The Republic Of Uzbekistan
Master of the specialty "public finance and international finance"*

Mingturayev Abdusalom Abdumalik

Annotation. This article covers poverty reduction issues in Uzbekistan's sustainable development strategy. The reforms carried out in the country, adopted national programs and international experiences are analyzed. The article also examines the current situation and their results on the basis of Statistics, gives private proposals and recommendations of scientific and methodological approaches.

Keywords: poverty reduction, sustainable development, Uzbekistan, social policy, economic reform, methodology.

KIRISH

O‘zbekiston mustaqillikka erishganidan buyon iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda barqaror rivojlanishga erishish yo‘lida bir qator islohotlarni amalga oshirib kelmoqda. Ayniqsa, so‘nggi yillarda kambag‘allikni qisqartirish masalasi davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Kambag‘allikni qisqartirish nafaqat iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash, balki ijtimoiy adolat va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda ham muhim ahamiyatga ega.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Barqaror rivojlanish maqsadlari (Barqaror Rivojlanish Maqsadlari) doirasida, O‘zbekiston hukumati iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirish, ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish va bandlikni oshirish orqali

kambag'allik darajasini kamaytirishga intilmoqda. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2023-yilda O'zbekistonda kambag'allik darajasi 11% ni tashkil etgan¹.

O'zbekistonning kambag'allikni qisqartirish yo'nalishidagi amaliyotlari, metodologik yondashuvlar va ularning natijalari tahlil qilinadi hamda barqaror rivojlanish yo'lida amalga oshirilishi lozim bo'lgan takliflar bayon etiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARXI

Kambag'allikni qisqartirish mavzusi bo'yicha xalqaro va mahalliy darajadagi maqolalar keng o'rganilgan. Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ) va Birlashgan Millatlar Tashkilotining barqaror rivojlanish maqsadlari doirasida olib borilgan maqolalar kambag'allikni qisqartirishning samarali usullariga urg'u beradi. Xususan, Sen (1999), Todaro va Smit (2020) tomonidan ishlab chiqilgan nazariyalar iqtisodiy o'sish va kambag'allikni kamaytirish o'rtasidagi bog'liqlikni tushuntiradi.

Prezidentimiz tashabbuslari bilan amalga oshirilgan islohotlar, jumladan, "Kambag'allikka qarshi kurashish strategiyasi" doirasida olib borilgan tadbirlar mahalliy va xalqaro ekspertlar tomonidan yuqori baholanmoqda. Mahalliy tadqiqotchi S. Abdullayev (2022) kambag'allikni qisqartirishda qishloq xo'jaligi va tadbirkorlikni rivojlantirishning ahamiyatini alohida ta'kidlaydi.

METODOLOGIYA

Maqolada kambag'allikni qisqartirishga oid ma'lumotlar iqtisodiy-statistik tahlil va qiyosiy yondashuvlar orqali o'rganiladi. 2020-2023-yillar davomida Davlat statistika qo'mitasi, Jahon banki va XVJ tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar asosida kambag'allik darajasi, bandlik va daromadlar dinamikasi tahlil qilindi. Shuningdek, xalqaro tajriba va mahalliy kontekst asosida takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA TAHLIL NATIJALARI

O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish borasida quyidagi asosiy yo'nalishlar belgilangan:

- Iqtisodiy o'sish va bandlikni oshirish:** 2023-yilda mamlakatda ishsizlik darajasi 6,8% ni tashkil etdi². Bu esa yangi ish o'rinlari yaratish dasturlarining samaradorligini ko'rsatadi.
- Ijtimoiy himoya tizimini kuchaytirish:** aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash uchun 2023-yilda 11 trln so'm ajratilgan³.

¹ <https://www.gazeta.uz/oz/2024/01/31/rate/>

<https://gov.uz/oz/bv/news/view/6969#:~:text=%20Vazirlik%20yangiliklari-,Mamlakatimizda%202023%20Dyil%20yaku niga%20ko%27ra%20ishsizlik%20darajasi%20A0%206%20C8%20foizni%20tashkil%20etib,-%20C%20o%20E2%80%98tgan %20yilning%20mos>

³ <https://daryo.uz/2023/02/20/ozbekistonda-ijtimoiy-himoya-moddiy-yordamga-muhtoj-aholi-qanday-qollab-quvvatlanmoqda#:~:text=O%20E2%80%98zbekistonda%20ijtimoiy%20nafaqa%20Ouluvchi%20Ooilalar%20soni%202%20C1%20million%20nafardan%20ko%20E2%80%98p%20bo%20E2%80%98lib%20C%20ularga%20davlat%20budjetidan%2011%20tr illion%20so%20E2%80%98mdan%20ortiq%20mablag%20ajratilmoqda.%20Xo%20E2%80%98sh%20C%20bugun %20respublikada%20ijtimoiy%20himoya%20tizimi%20qanday%20ishlamogda%3F>

3. **Qishloq xo‘jaligini rivojlantirish:** dehqonchilik va chorvachilikka subsidiyalar ajratish orqali qishloq aholisi daromadlari oshirilmoqda.
4. **Ta‘lim va sog‘liqni saqlashni rivojlantirish:** 2023-yilda ta‘lim tizimiga investitsiyalar hajmi 20% ga oshirilgan, bu esa inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan strategiyaning muhim qismi hisoblanadi.

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, iqtisodiy islohotlar va ijtimoiy dasturlar o‘rtasida muvozanatni ta‘minlash orqali kambag‘allikni qisqartirishda ijobiy o‘zgarishlar kuzatilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston kambag‘allikni qisqartirish yo‘nalishida bir qator muvaffaqiyatlarga erishgan bo‘lsa-da, hali oldinda muhim vazifalar turibdi. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar, jumladan, bandlikni oshirish, ijtimoiy himoyani kuchaytirish va qishloq xo‘jaligini rivojlantirish dasturlari aholini kambag‘allikdan chiqarishda sezilarli natijalar bermoqda.

Takliflar

1. Mahalliy tadbirkorlikni yanada rag‘batlantirish va qulay biznes muhitini yaratish orqali iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirish.
2. Kambag‘al qatlamlarni zamonaviy ta‘lim va kasb-hunarga yo‘naltirish dasturlarini joriy etish.
3. Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kuchaytirish va ularning tajribasini mahalliy sharoitga moslashtirish.
4. Regional tengsizliklarni kamaytirish va iqtisodiy faollikni mintaqalar bo‘yicha muvozanatlashtirish.

Tizimli yondashuv va samarali siyosat orqali O‘zbekiston kambag‘allikni qisqartirish yo‘lida barqaror rivojlanishni ta‘minlashi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Sen, A. (1999). Development as Freedom. Oxford University Press.
2. Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). Economic Development. Pearson Education.
3. World Bank. (2021). Poverty and Shared Prosperity Report. Washington, DC.
4. International Monetary Fund (IMF). (2022). Economic Outlook for Uzbekistan.
5. United Nations Development Programme (UNDP). (2020). Human Development Report.
6. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. (2023). Rasmiy hisobotlar.
7. Mirziyoyev, Sh. M. (2016-2023). O‘zbekistonning islohotlar strategiyasi. Toshkent.
8. Abdullayev, S. (2022). Ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish. Toshkent.
9. Asian Development Bank (ADB). (2022). Regional Economic Reports.
10. FAO. (2021). Agriculture and Rural Development in Central Asia.

- 11.Klasen, S. (2018). Measuring Poverty and Deprivation. Springer.
- 12.Ravallion, M. (2016). The Economics of Poverty: History, Measurement, and Policy. Oxford University Press.
- 13.O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. (2022). Ijtimoiy budjet hisobotlari.
- 14.BIRLASHGAN MILLATLAR TASHKILOTI Barqaror rivojlanish maqsadlari (SDGs) bo‘yicha hisobot. (2023).
- 15.O‘zbekiston Prezidenti qarorlari va farmonlari to‘plami. (2019-2023).